

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט יהודה ליבליין

1. עמותת בית אבות אשדוד
2. פנינה גוטמן-פריש

התובעים
ע"י ב"כ עו"ד א' בוסקילה

נגד

יובל כהן

הנתבעת
ע"י ב"כ עו"ד ב' מלכא

פסק דין

מבוא

1. לפני תביעתן של עמותת בית אבות אשדוד וד"ר פנינה גוטמן-פריש (להלן - "התובעות"), נגד הגב' יובל כהן (להלן - "הנתבעת"), במסגרתה נטען, כי עוולה כלפיהן בלשון הרע, שעה שהכפיש את שמן בהאשמות שקריות, במסגרת שני פרסומים שונים שביצעה ברשת החברתית "פייסבוק".

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

2. עמותת בית אבות אשדוד הינה עמותה רשומה, אשר מפעילה בית אבות לקשישים, המצוי ברחוב הרב ניסים 7, אשדוד (להלן - "בית האבות").

3. ד"ר פנינה גוטמן-פריש הינה מנהלת בית האבות בזמנים הרלוונטיים לתביעה דנן (להלן - "מנהלת בית האבות" או ד"ר גוטמן-פריש").

4. גב' יובל כהן (הנתבעת) (להלן - "הנתבעת" או הגב' כהן) הינה נכדתו של דייר לשעבר בבית האבות (להלן - "הסב"), אשר הגיע לשהות בבית האבות ביום 25.12.2017, וזאת לאחר שהיה מאושפז לצרכי שיקום בבית החולים "הרצפלד".

5. בסמוך לאחר הגעת הסב לבית האבות, התרחש אירוע שבמהלכו אין מחלוקת, כי עובדות צוות בית האבות ביקשו לקחת את הסב לצורך מקלחת, ובמסגרת אירוע זה, התפתח ויכוח בין הסב לבין עובדות הצוות, ואשר התרחש במהלך האירוע הוא נשוא הפרסומים שבמחלוקת.

6. ביום ה' 27.12.2017, הגיעה הגב' כהן לבקר את סבה, שאז הבחינה על ידיו במספר המטומות וכן בחבלה בסמוך לאזנו השמאלית. הסב טען בפני הגב' כהן, כי הוכה על ידי צוות עובדות בית האבות.

7. ביום 28.12.2017 פרסמה הנתבעת פוסט בעמוד ה"פייסבוק" שלה (להלן - "הפרסום הראשון") (העתק מלא של הפוסט שפורסם, צורף כנספח א' בתיק המוצגים של התובעות), בו נרשם, בין היתר, כך:

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

"....סבא שלי, אדם בן עוד מעט 90, הגיע לפני יומיים לבית האבות הממשלתי 'בית אבות אשדוד'. מחלקה סיעודית ג', גיהנום...אווירה של בית קברות....נסעתי לבקרו אתמול בשעות הצהריים. מה שגיליתי שם זעזע אותי, צמרר אותי...ניגשת למיטה שלו, הוא תופס לי את הזרוע, כולו מבוהל, מפוחד ובוכה. אל תעזבי אותי, הוא התחנן. הם הרביצו לי...שני אנשי צוות...דחפו אותן, הביאו לו מכות על היד, לאדם חסר ישע...איך אדם קם בבוקר, הולך ללמוד סיעוד, או מגיע להיות כוח עזר, בעבודה שכולה לב ורחמים מעיז להרים יד על אדם חלש...לא קיבלתי התנצלות מהצוות, הסברים או תשובות. איך יכול להיות ששניים מאנשי הצוות הרימו ידיים על סבא שלי והעולם ממשיך לשתוק?!?!...מבקשת מכם לשתף..."

8. בסמוך למועד זה פרסמה הנתבעת פוסט נוסף בעמוד ה"פייסבוק" שלה (להלן - "הפרסום השני") (ראו נספח ב' בתיק המוצגים של התובעות) בו נרשם כך :

"אני אלחם במלחמה השקטה של חסרי הישע!...גברת פנינה גוטמן, שתגיעי למצב של חוסר אונים, אני מאחלת לך שיתעללו בך, יכו בך- בדיוק ככה. אישה אכזרית, נוכלת ושקרנית. מצופה היה ממך בתור מנהלת המוסד ששומעת על מקרי אלימות מצד אנשי הצוות שתגיבי לכך בחומרה, התעניינות ויד קשה. במקום זה, ניגשת לחפש אשמים מצד המשפחה שאין לך שמץ של מושג מי הם. עלובה".

9. הגב' כהן אישרה בעדותה בבית המשפט ובתצהיר עדותה, כי ביצעה את הפרסומים הנ"ל (ראו סעיף 11 לתצהיר הנתבעת, ובעדותה עמ' 15 לפרוט' ש' 26 - 34).

10. ביום 1.1.2018, עובר להגשת התביעה, פנתה ד"ר גוטמן-פריש לגב' כהן, וביקשה להסיר את הפרסומים ולפרסם התנצלות (ראו המכתב נספח ו' בתיק המוצגים של התובעות).

- בסמוך לפנייה זו, הגב' כהן מחקה את הפרסומים, אך לא פרסמה הודעת התנצלות (ראו סעיפים 21 - 22 לתצהירי התובעות).

המחלוקת וטענות הצדדים

11. לטענת התובעות, הפרסומים שביצעה הגב' כהן מהווים עוולה של לשון הרע, בהתאם להוראות חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן - "החוק"). מכאן התביעה, בה נטען, שבפרסומים יש כדי לפגוע בשמן הטוב של התובעות, ובפעילותן של בית האבות.

12. נטען, כי הגב' כהן לא הסתפקה בהפצת הפרסומים לחבריה ברשת החברתית "פייסבוק", אלא האיצה בציבור הנחשף לפרסומים לשתף אותם לגורמים נוספים, וכן ביצעה שיתוף (SHARE) של ההודעות בעמודים מוכרים ברשת החברתית "פייסבוק" - "הצינור", "פשפשוך", ומשטרת ישראל.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

13. כאמור לעיל, הגב' כהן לא הכחישה את ביצוע הפרסומים האמורים, אך בצד זאת הכחישה את התביעה, היות ולטענתה האמירות הנכללות בפרסומים, לא מקנות לתובעות זכות לסעד לפי חוק איסור לשון הרע, היות ומדובר בדברי אמת, שיש בהם עניין ציבורי.

בעניין זה, גם בסיכומיה, עומדת הגב' כהן על טענתה, שיש אמת בפרסומיה, וכי בהתאם לטענות שהועלו מפי הסב, הוא חווה התעללות פיזית במהלך שהותו בבית האבות.

הנתבעת הוסיפה, ביחס לפרסום השני, כי הוא ניתן כתשובה לתגובתה "הקנטרנית" של ד"ר גוטמן-פריש (מנהלת בית האבות), כפי שפורסמה בעיתון "ישראל היום", כך שפרסום זה נעשה בעידנא דריתחא.

14. נוכח הפגיעה הנטענת בתובעות, התבקש בית המשפט לפסוק להן פיצוי בסך כולל של 100,000 ₪, ללא הוכחת נזק, וכן לחייב את הגב' כהן לפרסם הודעת התנצלות, באופן ובנוסח כפי שיקבעו על ידי בית המשפט.

15. להלן אדון במחלוקת, ואבחן באם יש בפרסומים משום "לשון הרע", ובהקשר זה אבחן אם עומדת לזכות הגב' כהן ההגנות להן היא טוענת של "אמת דיברתי", בהתאם לסעיף 14 לחוק; והגנת תום הלב, בהתאם לסעיף 15 לחוק.

16. במידה ואקבע כי הגב' כהן ביצעה עוולה של לשון הרע, ולא עומדת לזכותה טענת הגנה, אבחן האם יש מקום לפסוק לזכות התובעות את הפיצוי המבוקש, או שמא יש מקום להתחשבות בגובה הפיצוי, בין היתר, בהתאם להוראת סעיף 19 לחוק.

דיון והכרעה

האם הפרסומים מהווים לשון הרע

17. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, מגדיר לשון הרע, כפרסום אשר עלול להשפיל, לבזות או לפגוע באדם באופנים שונים. לפי סעיף 2 לחוק, פרסום יכול להיות בעל פה או בכתב או בכל אמצעי אחר, ככל שהגיע לאדם אחר זולת הנפגע.

18. לפי סעיף 7א לחוק איסור לשון הרע, בית המשפט רשאי לחייב את המעוול (מוציא לשון הרע) בתשלום פיצויים, ללא הוכחת נזק, עד לתקרה בסך של כ- 71,500 ₪ (הסכום נכון להיום); וכפליים סכום זה ככל שהוכחה כוונה לפגוע.

19. באשר לאופן בו יש לבחון את הטענה בדבר קיומה של עוולת לשון הרע, ניתן לפנות להלכה שנפסקה בע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558 (2004), שם קבע בית המשפט העליון (פסקה 9) כך :

"ניתוח ביטוי במסגרת עוולת לשון הרע נעשה בארבעה שלבים: בשלב הראשון, יש לשלוף מתוך הביטוי את המשמעות העולה ממנו לפי אמות המידה המקובלות על

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

האדם הסביר, כלומר יש לפרש את הביטוי באופן אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת (שנהר [39], בעמ' 109). בשלב השני, יש לברר, בהתאם לתכלית החוק לאיזונים חוקתיים, אם מדובר בביטוי אשר החוק מטיל חבות בגינו, בהתאם לסעיפים 1 ו-2 לחוק (השוו *Price supra* [40], at pp. 3-4). בשלב השלישי, בהנחה שעברנו את המשוכה השנייה, יש לברר אם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13-15 לחוק. השלב האחרון הוא שלב הפיצויים. ודוק: 'האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות (בנזיקין ובפלילים) בגין לשון הרע והן על קביעת הסעדים הננקטים כאשר מתגבשת האחריות' (פרשת אמר [1], בעמ' 520). כך האיזון שולט על קביעת הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות בחוק ועל סוגיית הפיצויים.

דהיינו, על מנת לברר אם הפרסומים שבוצעו על ידי הגב' כהן מהווים לשון הרע, יש לבחון את משמעות הביטויים, בהתאם לנסיבות, והאם באיזון בין הזכות לשם טוב לבין הזכות לחופש ביטוי, מקים הפרסום חבות מכוח חוק איסור לשון הרע. בנוסף יש לבחון, באם עומדות לצד הגב' כהן מי מההגנות הקבועות בסעיפים 14 ו-15 לחוק.

20. תחילה יש לומר, שלא יכולה להיות מחלוקת, כי הפרסומים שביצעה הגב' כהן מהווים "פרסום", כהגדרת מונח זה בסעיף 2 לחוק. בע"א 1239/19 **שאל נ' נידלי תקשורת בע"מ** (8.1.2020) קבע בית המשפט העליון, כי פרסום ברשת האינטרנט, ובכלל זה ברשת החברתית "פייסבוק", מהווה "פרסום" לצורך החוק.

21. החוק מוסיף וקובע, כי הפרסום צריך שיהא לכל הפחות לאדם נוסף "זולת הנפגע", ובעניין זה יש לפנות לתצהיר עדותה הראשית של ד"ר גוטמן-פריש בו נרשם, כי "לפרסומי הנתבעת נעשו פעולות 'לייק' (רבות ואלו פורסמו גם למשתמשים אחרים ורבים ברשת החברתית)". (ראו סעיף 18 לתצהיר).

בנוסף, צרפו התובעות ראיות לכך, שלפרסומים נרשמו תגובות של משתתפים ברשת החברתית "פייסבוק", אשר נחשפו לפרסומים (ראו נספחים ה-1 - ה-5 לתצהיר עדותה הראשית של ד"ר גוטמן-פריש).

22. יצויין, כי הגב' כהן לא חלקה על הטענה כי הפרסומים, שביצעה ברשת החברתית "פייסבוק", נצפו על ידי אנשים נוספים, ואף שותפו בעמודי "פייסבוק" מוכרים ברשת.

23. אין מידע מדויק ביחס לכמות האנשים שנחשפו לפרסומים, אך נוכח העובדה כי הגב' כהן שיתפה את הפרסומים בעמודים מוכרים ברשת, ובעקבות זאת, אף נעשתה פנייה לגב' כהן ממערכת "ישראל היום" (ראו בעדותה עמ' 16 לפרוט' ש' 1-2), מתבקשת המסקנה, כי לפרסומים נחשפו מספר לא מבוטל של אנשים, ופוטנציאל החשיפה הוא רחב.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

24. אין כל קושי לקבוע שהביטויים הנכללים בפרסומים שבוצעו על ידי הגב' כהן מהווים באופן אובייקטיבי לשון הרע, שכן עולה מהן באופן מובהק, הפגיעה בשמן הטוב של התובעות.

באשר לפרסום הראשון, המייחס לבית האבות את היותו "גיהינום" ו"בית קברות", וכן הייחוס לצוות בית האבות התעללות בסב שהינו חסר ישע, מהווים ללא ספק פרסום, אשר עלול להשפיל ולבזות את בית האבות ואת עובדי בית האבות, וכן לפגוע בשמו הטוב של בית האבות כמוסד רפואי פעיל.

באשר לפרסום השני, הרי שהאמירות האישיות שפורסמו, בנוגע לד"ר גוטמן-פריש (מנהלת בית האבות) הינן משפילות ומבזות, בשל התכונות שיוחסו לה: "אישה אכזרית, נוכלת ושקרנית", וכן פוגעות בשמה המקצועי כמנהלת בית האבות.

היות שכך, אין ספק, כי אמירות אלה מהוות לשון הרע, בהתאם לחלופות שבסעיף 1 לחוק.

25. עולה מן האמור לעיל, שאין קושי לקבוע, כי התובעות עמדו בנטל להראות שהפרסומים שביצעה הגב' כהן מהווים בבסיסם לשון הרע.

26. כמצוטט לעיל מן ההלכה שנפסקה בפרשת "הרציקוביץ'", בשלב השני על בית המשפט לבחון, באם לאור תכלית החוק, והאיזון אל מול חופש הביטוי, יש לראות באמירה כביטוי שיש להטיל חבות בגינו.

27. לטענת הגב' כהן, היא ביצעה את הפרסומים, בסמוך לקרות האירוע הנטען, לאחר שהגיעה לבקר את הסב, והלה התלונן בפניה, כי שתי עובדות מצוות בית האבות הפעילו כלפיו אלימות. לטענתה, הפרסום נעשה על מנת שהמקרה של הסב יזכה לחשיפה, ובכך תוכל למנוע מקרים דומים בהם קשישים נתונים לאלימות ולהשפלות (ראו סעיף 10 לתצהיר הנתבעת).

הנה כי כן, על-פי גרסת הגב' כהן היא ביקשה לתת לפרסומים שלה תהודה רחבה, כאשר לגירסתה הדבר נעשה על מנת למנוע מקרים דומים.

28. גם אם ניתן להניח, כי הגב' כהן היתה נתונה בסערת רגשות, לנוכח החבלות שראתה על גופו של הסב, הרי שלא ניתן לראות בכך צידוק להשתלחותה בבית האבות ובד"ר גוטמן-פריש, מבלי שעשתה בירור מעמיק, ולמעשה הסתפקה בגרסתו של הסב.

יתרה מכך, הגב' כהן לא הסתפקה באמירות ביקורתיות או בבקשה כי תעשה בדיקה מעמיקה בנושא, אלא הוסיפה ביטויים פוגעניים על תיאור מה שנחזה על-ידה, כי בית האבות הוא "גיהינום" וכי יש בו "אווירה של בית קברות", והתעללות בחסרי ישע. הדברים חמורים עוד יותר ביחס לד"ר גוטמן-פריש, שבנוגע אליה כתבה הגב' כהן, כי מדובר ב"אישה אכזרית, נוכלת ושקרנית", וכי היא מאחלת לה, שיפגעו בה פיזית, עד כי תגיע לחוסר אונים.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

בע"א 334/89 רבקה מיכאלי נ' בלה אלמוג, פ"ד מו(5) 555 (1992) נפסק:

"מקובל עלי האיוון בין חופש הביטוי לבין הגנת שמו הטוב של אדם. הגישה הרצויה היא שלא כל דבר ביקורת - אף אם הוא מופרז קמעה או אף אם שזורים בו אי פה אי שם אי דיוקים שאינם מרכזיים או דומינאנטיים - ישמש עילה לתביעת נזיקין בשל לשון הרע."

הדברים שפרסמה הגב' כהן חרגו בהרבה מביקורת מופרזת קמעה, ומהווים במובהק להשקפתי לשון הרע.

29. מאחר שקבעתי, כי הביטויים שנכללים בהודעות הנ"ל מהווים לשון הרע, יש לבחון האם עומדת לטובת הגב' כהן אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13 - 15 לחוק. בהקשר זה יש לומר, כי הנתבעת התייחסה בכתב הגנתה ובסיכומיה להגנת "אמת בפרסום" ולהגנת "תום הלב".

טענת "אמת בפרסום"

30. טענתה המרכזית של הגב' כהן היא בפרסום, וזאת על אף שהסב לא העיד, ועל אף המסמך הרפואי מיום קבלת הסב לבית האבות, בו צוינו החבלות על ידיו וליד אוזנו (ראו נספח 1 לתצהיר התובעות). יצויין, כי הגב' כהן עומדת, על כך שהאמירות שפורסמו כנגד התובעות הן אמת, גם לאחר שמיעת הראיות, ואף שלא תמכה את טענתה זו בראיות כלשהן.

31. בהתאם לסעיף 14 לחוק, כדי להוכיח הגנת "אמת בפרסום" יש להראות כי "הדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי". לטענת הגב' כהן, הוכח על ידה, כנדרש בהליך האזרחי, כי הסב אכן הוכח. לעניין חובת ההוכחה של "אמת בפרסום", הנתבעת מפנה לע"א 9462/04 בן ציון מורדוב נ' ידיעות אחרונות בע"מ (28.12.2005). אלא שבעניינו, על סמך כל המפורט להלן, יש לדחות את טענת הגב' כהן לפיה, הוכיחה את הגנתה בהתאם לנטל השכנוע בהליך אזרחי של מאזן ההסתברויות.

32. ויודגש, התובעות אינן צריכות להוכיח, שאין אמת בפרסומים של הגב' כהן, אלא מלוא הנטל בעניין זה מוטל על כתפיה של גב' כהן. ראו לעניין זה את הדברים הבאים מתוך ספרם של המלומדים ח' גנאים, מ' קרמניצר, ב' שנור "לשון הרע הדין המצוי והרצוי" (המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2005), בעמ' 226:

"במשפט המצוי, אין התובע נדרש להוכיח את שקריות הפרסום לצורך זכייה בתביעתו. אם חפץ הנתבע להישען על אמת הפרסום כרכיב בהגנתו, מוטל עליו הנטל להוכיח את אמתות הפרסום...במשפט המקובל ניתנו הנמקות מספר לכלל הראייתי שמטיל את נטל ההוכחה בעניין אמתות הפרסום על הנתבע. ראשית, הנתבע הוא שחדר לתחום הפרט של התובע בכך שפגע בכבודו. לפיכך, יש להטיל עליו את הנטל להוכיח שפגיעה זו היא מוצדקת. שנית, ההנחה היא שמי שמפרסם דבר יודע את כל פרטיו, ויכול להוכיח אותו ביתר קלות מאשר כל אדם אחר.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

שלישית, לאור חזקת החפות שעומדת לכל אדם ואדם, חזקה שכל דבר שלילי שנאמר על אדם הוא שקרי, עד שלא יוכח שאותו אדם אכן עשה את שמיוחס לו.

33. לאחר עיון בראיות שהוגשו ובעדויות שנשמעו, יש לומר שהגב' כהן לא הציגה ולו ראיה קבילה בודדת, שיש בה כדי לאמת את הגרסה, ולפיה עובדות בית האבות התעללו בסב, וגרמו לו את החבלות בידיו וליד אוזנו.

34. גב' כהן מסתמכת בטענותיה, באופן בלעדי על שמיעת הדברים מפי הסב. ראו לעניין זה את דבריה מתוך חקירתה "אני משוכנעת שזה מה שהוא סיפר לי ואם לא הוכיחו אחרת אז אין לי משהו אחר להיאחז בו". (ראו עמ' 21 לפרוט' ש' 30 - 31).

35. הגב' כהן, שעדותה היא עדות יחידה של בעל דין, נמנעה מלהגיש תצהיר עדות ראשית מטעם הסב, על מנת להוכיח את טענותיה ביחס לתלונתו ושמיעת נסיבות האירוע מפיו. הגב' כהן אף נמנעה מלזמן לעדות את אביה, שעל פי הנטען הגיע לבית האבות בסמוך לאחר הגעת הגב' כהן ואף הוא שוחח על פי הנטען עם איש הצוות שהיה שותף לשיחה שהוקלטה על ידי הגב' כהן.

ההלכה בעניין אי זימונו של עד רלוונטי קובעת, שהימנעותו של צד להליך מהבאת ראיות רלוונטיות התומכות בגרסתו, ללא הסבר סביר, פועלת כנגדו, שכן ניסיון החיים מלמד שאם יש לצד להליך עד אשר יכול לשפוך אור על העניין ואותו הצד נמנע מלזמן, אזי ככל הנראה לאותו הצד יש מה להסתיר (ראו לעניין זה ע"א 55/89 קופל נהיגה עצמית נ' טלקאר חברה בע"מ, פד"י מד(4) 595 (1990)).

אמנם הגב' כהן טענה בעדותה בבית המשפט, שמצבו הרפואי של הסב אינו מאפשר את הבאתו לעדות, אלא שבמסגרת הדיון שהתקיים ביום 13.3.2019 הודיע בא כוחה, כי בכוונתו להגיש תצהיר מאת הסב. בפועל הדבר לא נעשה, ועניין זה יש לזקוף לחובת הנתבעת, אם כי באופן מוגבל, לנוכח גילו ומצבו הרפואי של הסב.

36. לתמיכה בטענותיה ביקשה הגב' כהן להגיש לבית המשפט תמלילים של שיחה בהשתתפותה, ובהשתתפות הסב ועובד בית האבות. אלא שהתמלילים לא נערכו, על-ידי מומחה, ולא נערכה חוות דעת בגינם, וממילא הם לא הוגשו בהתאם לפקודת הראיות. לפיכך, בדין טוענות התובעות שאין לקבל את התמלילים כראיה קבילה.

37. יש לומר כי, אף אם הייתי מקבל את התמלילים כראיה, הרי שעולה מהם כי הדברים שאמר הסב במהלך השיחה הנטענת עולים בקנה אחד, עם העדות שמסרה האחות הגב' שללאשווילי, ולפיה בעת שביקשה לקלח את הסב, יחד עם עובדת אחרת, החל הסב לנקוט באלימות פיזית ומילולית, ולאחר מכן התנצל על התנהגותו זו.

בתמליל נרשמו הדברים הבאים:

"הגב' כהן: איך הן הרביצו לך? מה הן עשו לך?"

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

דייר: דחיפות, לא יודע, אני גם ניסיתי לתת להם, אבל בסוף ביקשתי סליחה כי ראיתי שהעניין קשה.

.....

עובד בית האבות: לפני הכיסא מה? הביאו לך אגרוף?

דייר: לא, לא, דחיפות ו....

עובד בית האבות: דחיפות? איפה דחפו אותך במיטה או?

דייר: לא, הייתה פה עגלה אחרת ובסוף הושיבו אותי ולקחו אותי

עובד בית האבות: את הבנת משהו שאני יכול להוסיף? שאני אבין.

הגב' כהן: איך היה בדיוק? דחפו אותך עם הידיים?

דייר: אדוני אני בגיל 90, אני לא יכול לזכור בדיוק. אני זה מה שקרה"

לשם השוואה, הגב' שללאשווילי העידה בעניין זה כך (ראו עמ' 14 לפרוט' ש' 2 - 7):

"ש. את היית בסיטואציה הזו שהיתה עם הסבא?

ת. כן, עשינו העברה. אני אסביר בדיוק מה היה. הורדנו אותו למקלחת כזוג, ואני ועוד בת זוגתי מי שהיתה איתי בחדר והוא התחיל לצעוק ולקלל אותנו ודחף אותנו והיה לו כבר את הסימנים והוא אמר שאנחנו עשינו לו את זה, את שטפי הדם בידיים, ואחר כך הוא ביקש מהשנייה סליחה, היא שאלה אותו למה הוא מקלל ולמה הוא אלים, כי הוא ממש השתולל על הכיסא שהורדנו אותו והוא צעק ואחרי זה הוא ביקש ממנה סליחה..."

38. לא רק שהגב' כהן לא עמדה בנטל להוכיח את הפגיעה הנטענת בסב על-ידי עובדות בית האבות, אלא שעלה בידי התובעות, להוכיח, כי החבלות על גופו של הסב נגרמו עוד קודם להגעתו לבית האבות.

לתצהיר שהוגש מטעם מנהלת בית האבות, ד"ר גוטמן-פריש, צורפה רשומה רפואית, שנערכה במועד קליטת הסב בבית האבות, ובה נרשם כשהסב עבר בדיקה רפואית ראשונית, ובמסגרתה נמצא, כי הגיע לבית האבות במצב של אי שקט, עם התקפי פסיכומי. בנוסף נרשם, שבאוזנו השמאלית ובידיו של הסב נתגלו "המטומות" (שטפי דם) (ראו נספח 1 לתצהיר התובעות).

39. בנוסף, יש להפנות לתצהיר של ד"ר נטליה גולדשטיין, ולרשומה הרפואית שנערכה על ידה וצורפה לתצהיר, ובה נרשם, כי ביום 25.12.2017 נערכה בדיקה לסב, ונמצא, כי בידיו של הסב שטפי דם (המטומות) רבים, וכך גם באוזנו השמאלית. ויודגש, מדובר בבדיקה שונה מזו שערכה האחות גב' גרוסמן אנדראה, אשר רשמה את הרשומה הרפואית שצויינה בסעיף 38 לעיל.

40. על-פי עדותה של ד"ר גולדשטיין, מדובר בדבר שבשגרה אצל קשישים, נוכח החדרת מחטים במסגרת פרוצדורות רפואיות שנערכות להם. כאשר נשאלה בחקירתה ממה יכולות להיגרם המטומות בגוף השיבה (ראו עמ' 12 לפרוט' ש' 14 - 15):

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

"...זה בדרך כלל מעירוים, זה יכול להיות ספונטאני על רקע טיפול בתרופות מסוימות, תרופות לדילול דם והן יכולות לגרום להמטומות ספונטאניות."

41. בהקשר זה יש לדחות את טענת הגב' כהן בתצהיר מטעמה, ולפיה "עובדי בית האבות מסוגלים ויכולים למלא דו"ח כרצונם והכל כדי להצדיק את אופן פעולתם השגוי. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המקרים בהם דוחות תוקנו או שופצו על ידי שוטרים וכדומה כדי להתאימם ולשוות להם מראה של אותנטיות שלא היתה מעולם, הם מקרים מוכרים לצערנו." לא רק שאין לאמור שמץ של ראיה, אלא יש גם לומר, כי אלמלא דברים אלה היום חוסים תחת ההגנה שבסעיף 13(5) לחוק, הם היו מהווים לעצמם עילה לתביעה בגין עוולת לשון הרע.

42. לחיזוק טענות התובעות, כי פרסומיה של הגב' כהן אינם מבוססים, ניתן לפנות לתיק החקירה שפתחה משטרת ישראל בעקבות תלונת הגב' כהן (ראו נספחים ד'1-ד'14 בתיק המוצגים של התובעות).

43. עיון בהודעה שמסר הסב, מעלה כי עדותו בפני החוקרת הייתה לא עקבית, ואף נאמר על-ידו: "...זה הגיל, אני לא בדיוק זוכר" (ראו נספח ד'5 לתצהירי התובעת, עמוד 2 שורה 7).

44. עוד עולה מתיק החקירה, ממזכר שערכה השוטרת מיכל אדמוני, שהגיעה לבית האבות לגבות עדויות, כי בעת ששוחחה עם הסב הוא טען, כי היא ואחת האחיות שניגשה אליו בזמן התשאול פעלו כלפיו באלימות. להלן מתוך המזכר (ראו מוצג ד-11):

"...אחר כך נכנסה אחות והוא אמר לה למה היא הרביצה לו עכשיו, לציין כי האחות לא התקרבה אליו ודיברה אליו מרחוק ושאלה אותו אם קיבל אוכל... אמר לי שגם אני הרבצתי לו. אמרתי לו שאני שוטרת ובאתי לעזור לו..."

45. משטרת ישראל החליטה לסגור את תיק החקירה מבלי שננקט הליך כנגד מי עובדי בית האבות (ראו בעדות הגב' כהן עמ' 21-22 לפרוט').

46. לטענת הגב' כהן, גם אם יקבע שבדיעבד אין אמת בפרסומים שלה, הרי שבעת פרסומם האמינה, כי מדובר באמת לאמיתה. בעניין זה מפנה הגב' כהן לתא"מ (חי') 38585-08-15 **גיטהיים שמש טל נ' חן לוי** (פורסם במאגרים משפטיים 25.5.2017), בו נקבע, על-פי הטענה, כי אמת בפרסום משתרעת גם על מסקנה סבירה בשעתה, המוסקת מעובדות נכונות.

לטענת הנתבעת, בשעת כתיבת הפרסומים סברה כי יש אמת בפרסומים.

47. לגישתי, גם אם הגב' כהן סברה בעת הפרסום, כי מדובר באמת לאמיתה, הרי שהיא איננה זכאית להגנת "אמת בפרסום", גם לא במשמעות הכתובה של "אמת לשעתה" ובפרט כך כאשר לא ערכה את הבירור הנדרש לאימות טענתו של הסב.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

48. המבחן לבחינת אמיתות הפרסום הינו מבחן אובייקטיבי, כאשר ל"יסוד הנפשי" של המפרסם אין כל רלבנטיות. המלומד א' שנהר בספרו "דיני לשון הרע" (ירושלים, תשנ"ז), כתב את הדברים הבאים (ראו עמ' 216 – 217):

"השאלה האם הפרסום היה אמת והאם היה בו עניין ציבורי מוכרעת על פי מבחן אובייקטיבי...אין חשיבות לשאלה, האם סבר בעת הפרסום כי הפרסום הוא אמת. מלשון החוק עולה, אם כן, כי מפרסם יהנה מהגנת סעיף 14 אם יצליח להוכיח במשפט את יסודותיה האובייקטיביים של ההגנה (אמיתות הפרסום ועניין ציבורי), ואילו מניעיו, כוונותיו ומודעתו בעת הפרסום כלל לא יהיו רלבנטיים לצורך ההכרעה בשאלה האם עומדת לו ההגנה..."

49. לפיכך, הגב' כהן מבקשת להסתמך על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בת"א (מרכז) 5699-10-10 עופר מנירב, רו"ח נ' אייל ויובל ארד תקשורת (1996) בע"מ, (פורסם במאגרים המשפטיים 19.2.2014), בו נקבע ש"הגנת 'אמת בפרסום' משתרעת גם על מסקנה סבירה בשעתה המוסקת מעובדות נכונות." אלא שבצד זאת נקבע, כי הגנת "אמת בפרסום" בנסיבות של הסקת מסקנות תינתן "כל עוד המפרסם מצטט עובדות נכונות, ומבסס עליהן דעה סבירה (על פי מבחן אובייקטיבי, בשים לב למידע הידוע באותה עת)". (ההדגשה שלי י.ל.).

50. בעניינינו הגב' כהן איננה יכולה לטעון ל"אמת לשעתה", ולו מהטעם ולפיו היא לא פעלה די על מנת לברר את הדברים, ולהגיע לחקר האמת, כך שמסקנתה הנמהרת, בדבר התעללות פיזית שחוות סבה בבית האבות הינה מסקנה "פזיזה" ואינה בגדר הסבירות, ודאי לאור המפורט ברשומות הרפואיות, שנרשמו בעת הקבלה של הסב לבית האבות (ראו נספח 1 לתצהיר מנהלת בית האבות ונספח 1 לתצהירה של ד"ר גולדשטיין נטליה).

ככל והנתבעת הייתה טורחת ומעיינת ברשומות הרפואיות, שנערכו ביום קבלתו של הסב בבית האבות, ככל הנראה הייתה מגיעה למסקנה אחרת, או למצער היתה ממתינה לעריכת בירור בעניין, בטרם אצה לפרסם את הפרסומים ברשת, בהעדר הוכחה שהאמור בהם אמת.

51. להשקפתי, היה על הגב' כהן לאפשר את בירור הדברים יש טענת הסב, בטרם החליטה לבצע את הפרסומים. אלא שהגב' כהן בפרסום הראשון שביצעה, כתבה כך "דיברו איתי על זה שיעשו בירור. איך ניתן לברר דבר שכזה? האם מישהו מהצוות יסתכן בתיק פלילי במשטרה על פגיעה בחסר ישע". הנה כי כן, הגב' כהן מודה שלא טרחה להמתין לבירור העניין.

52. בעניין זה, כעולה מעדותה של הגב' כהן, לטעמה עשתה די על מנת לברר את טענותיו של הסב בדבר האלימות כלפיו. עם זאת, הנתבעת לא הצביעה על כך שפנתה למנהלת בית האבות או הגישה מכתב רשמי לקבלת תגובת התובעות, טרם הפרסום. ראו מתוך עדותה של הנתבעת (עמ' 18 לפרוט' ש' 3 - 17):

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 18-03-16610 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

" ... אני ביקשתי תשובות וניסיתי לברר לדעת מה הוא קיבל, איזה תרופות בשעה האחרונה, חוץ מאטימות לא קיבלתי כלום, אף תשובה...
ת. פניתי לקבלה, לרופא, לאחת מהרופאות...
ש. את זוכרת שמות?
ת. לא. היתה שם אחת ואני לא זוכרת את שמה בדיוק..."

עדויות של הגב' כהן היא מעורפלת וסתמית, ולא ברור למי בדיוק פנתה לקבל מענה בטרם החליטה לפרסם את ההודעות, ובפרט כאשר על-פי האמור בפוסט היא לא ראתה טעם בעריכת בירור.

53. היות והגב' כהן לא פעלה לעריכת בירור אמיתי בנושא, אלא אצה דרכה לפרסם ברבים את טענותיה בדבר התעללות בסבה, הרי שהיא איננה יכולה לטעון בתום לב, כי מדובר ב"אמת לשעתה".

54. לאור הדברים האלה, ובהעדר כל ראיה מטעם הגב' כהן בדבר נכונות תלונותיו של הסב, מצאתי לנכון לדחות את טענותיה של הגב' כהן, ולקבוע שאין אמת בפרסומים המשייכים לצוות בית האבות התעללות בסב, אשר גרמה לו לחבלות מרובות.

55. משקבעתי שאין אמת בפרסומים, ואף לא מדובר ב"אמת לשעתה", אזי אין צורך לבחון האם היה בפרסום עניין ציבורי, שכן מדובר בתנאים מצטברים.

הגנת תום הלב

56. הגנת תום הלב מוקנית מכוח סעיף 15 לחוק, שבו מנויים 12 מקרים בהם זכאי מוציא לשון הרע להגנה. לטענת הנתבעת, עומדת לזכותה הגנת תום הלב, בהתאם לסעיף 15(2) לחוק, בו נרשם כך :

"היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום."

57. בענייננו, לא קמה לגב' כהן הגנת תום הלב, ולו רק בשל העובדה לפיה מיהרה להכריע, כי צוות בית האבות הוא שגרם למצב הרפואי המתואר של סבה תוך "התעללות" בו, אך בדיקה ברשומות הרפואיות שנערכו במועד קבלתו, יכולה הייתה למנוע את פרסום הדברים.

ראו לעניין זה, א' שנהר, **דיני לשון הרע** (ירושלים, תשנ"ז), עמוד 263 :

"...הימנעות מנקיטת אמצעים סבירים כדי להיווכח מראש אם הפרסום הוא אמיתי מהווה אינדיקציה לחוסר תום לבו של המפרסם, ואף עשויה להקים את החזקה שעשה את הפרסום שלא בתום לב...פנייה אל הנפגע כדי לברר איתו את נכונות הפרסום עשויה להעיד על תום לבו של המפרסם..."

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני :

58. בכל הקשור בפרסום השני, בעניינה של מנהלת בית האבות, שהינו מכפיש את שמה באופן אישי, אין כל "תום לב" באמירות, שהינן בוטות ומעליבות, כאשר ד"ר גוטמן-פריש, גם לגירסת הגב' כהן, לא היתה מעורבת באירוע עם הסב, והגב' כהן אף לא שוחחה עימה.

א' שנהר בספרו "דיני לשון הרע" (ירושלים, תשנ"ז), כתב בעניין זה כך (ראו עמוד 264):

"על תום לבו של המפרסם ניתן ללמוד גם מהפרסום עצמו. פרסום זהיר ומתון בלשונו, שאינו פוגע בנפגע מעבר לסביר על פי מטרת ההגנה הספציפית שבמסגרתה הוא נדרש, ילמד על תום לבו של המפרסם ואף עשוי להקים לו את החזקה כי עשה את הפרסום בתום לב..."

59. הגב' כהן טוענת בסיכומיה, כי ניתן לראות את תגובת מנהלת בית האבות, שפורסמה בעיתון "ישראל היום" כקנטור. לגישתה, קנטור יכול להביא לקביעה, כי ההודעות שפורסמו על ידה אינן מהוות לשון הרע, ומפנה בעניין זה לספרו הנ"ל של א' שנהר "דיני לשון הרע" בעמ' 394.

60. תגובת מנהלת בית האבות, כפי שפורסמה ב"ישראל היום" (ראו סעיף 11 לסיכומי הנתבעת) נמסרה לאתר החדשות, לאחר הפרסום הראשון של הגב' כהן המייחס לבית האבות מעשים פליליים. בתגובתה, מנהלת בית האבות פעלה על מנת לנקות את שמם הטוב של בית האבות ושל הצוות הטיפולי. אמנם חלק מן הדברים של ד"ר גוטמן-פריש, מוטב היה להם שלא יאמרו, ואף ניתן להבין את הטרוניה של הגב' כהן כלפי אמירות אלה, אך מכאן ועד פרסום הדברים של הגב' כהן כלפי ד"ר גוטמן-פריש, המרחק גדול.

61. פרסום דברים כה בוטים, ואף איחולי אלימות כלפי ד"ר גוטמן-פריש, אינם יכולים להתקבל, כהגנה בכל הקשור לאחריות לביצוע עוולה של לשון הרע, גם אם הגב' כהן חשה קנטור בתגובה שנמסרה ל"ישראל היום" (ראו ע"א 809/89 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 1 (1992)).

יחד עם זאת, הדברים יכול שיקבלו ביטוי בסוגיית גובה הפיצוי שיהיה מקום לפסוק לטובת ד"ר גוטמן-פריש (ראו ע"א 1370/91 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 535 (1993)).

62. לסיכום יש לומר, כי הפרסומים פורסמו בפני רבים, במטרה לפרסם את "שמו הרע" של בית האבות, ולהכפיש את עובדי בית האבות ומנהלת בית האבות. מדובר באמירות בוטות וחריפות, המייחסות לצוות מעשים פליליים.

לגישתי, טרם הפרסום, היה ראוי כי הגב' כהן תמתין לעריכת בירור בנושא בבית האבות, ולמצער למסקנות משטרת ישראל בכל הקשור לתלונה אותה הגישה, ובכך הייתה נמנעת מן הפרסומים, ומונעת את הפגיעה בשמן של התובעות.

63. במצב הדברים האמורים, איני מוצא כי קיימת לגב' כהן טענת הגנה כלשהיא, ואני קובע שהפרסומים אותם ביצעה הגב' כהן ב"פייסבוק" מהווים לשון הרע, ומקימים חבות מכוח חוק איסור לשון הרע.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

שיעור הפיצוי

64. הסעד בו נקבו התובעות בתביעתן הוא סעד של פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף 7א לחוק, בסך כולל של 100,000 ₪.

65. בטרם אקבע את הפיצוי המתאים בנסיבות העניין, יש לבחון האם יש מקום להתחשבות בגב' כהן, בהתאם לסעיף 19 לחוק:

"בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו... ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים."

66. אין מדובר ברשימה סגורה, ובית המשפט רשאי להתחשב במכלול השיקולים בנסיבות העניין.

במקרה דנן, בבואי לפסוק את סכום הפיצוי יש להתייחס לנסיבות טרם כתיבת הפרסומים וכן להתנהלותה של הגב' כהן לאחר ביצוע הפרסומים.

הגב' כהן, בהתאם לטענתה, שמעה מפי סבה, כי נהגו כלפיו באלומות במוסד אליו הגיע ימים קודם לכן. אין ספק כי, לנוכח האמור היא הייתה טרודה וכואבת בעת שמיהרה לפרסם את ההודעות, ולבקש את "עזרת הציבור" בשיתוף הדברים.

עם זאת, הגב' כהן לא ערכה בירור כנדרש בטרם ביצעה את הפרסומים.

67. ניתן היה להקחות, ולו במעט את עוצמת הפגיעה, בדרך של פרסום התנצלות באותה פלטפורמה. אלא שהגב' כהן בחרה שלא לפרסם התנצלות ברשתות החברתיות, ואף בסיכומים שהוגשו על ידה, היא עומדת על אמירותיה, על אף העדר כל ראיה, ועל אף שהחקירה הפלילית בעניין זה נסגרה. לכך אוסיף, כי גם במהלך עדותה לא הביעה כל חרטה.

68. בהתאם לע"א 89/04 ד"ר יולי נודלמן נ' נתן שרנסקי (4.8.2008), הרי שבעת קביעת הפיצויים יש מקום לשקול לחומרא או לקולא בין היתר, את העובדה כי הגב' כהן הינה אדם פרטי ואת מצבה הכלכלי. לעניין זה, הנתבעת ציינה הגב' כהן בחקירתה כי היא מתגוררת לבד בשכירות מגיל 19, הינה סטודנטית בשנה ג' ללימודי קרימינולוגיה, ומממנת את לימודיה בעצמה, עוד ציינה, כי מסייעת כלכלית לאביה ולסבה.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 16610-03-18 בית אבות אשדוד ואח' נ' כהן

תיק חיצוני:

69. שיקול נוסף, שיהיה מקום לתת לו ביטוי בפסיקת הפיצויים, כמפורט בסעיף 60 לעיל, מצוי בכך שבתגובה של ד"ר גוטמן-פריש נאמרו דברים שלא היה להם מקום.

סוף דבר

70. התביעה מתקבלת.

הנתבעת תפרסם התנצלות בפני התובעות על האמירות שפורסמו, וזאת באמצעות פרסום הודעה בעמוד ה"פייסבוק" שלה ובעמודים של "הצינור" ו"פשפשוך", בזו הלשון:

ביום 28.12.2017 פרסמתי פוסט, ולפיו סבי חווה התעללות בבית האבות שברח' הרב נסים 7, אשדוד. מבירור שנערך עולה, כי הדברים שפרסמתי לא היה בהם אמת, ועל כך התנצלתי בפני צוות העובדים של בית האבות. בנוסף, אני מתנצלת בפני ד"ר גוטמן-פריש על דברים שרשמתי בגנותה בעידנא דריתחא.

ככל שהגב' כהן תפרסם את ההתנצלות הנ"ל עד ליום 25.2.2020, אזי היא תשלם לתובעת 1 פיצויים בסך של 5,000 ₪ ולתובעת 2 פיצויים בסך של 15,000 ₪.

ככל שהגב' כהן לא תפרסם התנצלות, היא תשלם לתובעות כפל הפיצוי, דהיינו סך של 10,000 ₪ לתובעת 1, וסך של 30,000 ₪ לתובעת 2.

הנתבעת תשלם לתובעות הוצאות משפט ושכ"ט בסכום כולל של 7,500 ₪.

הסכומים האמורים ישולמו בתוך 30 יום מיום קבלת פסק הדין בידי הנתבעת, ויישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק בחלוף מועד זה.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, י"ז שבט תש"פ, 12 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.

מאג

יהודה ליבליין, שופט

